

*This shiur is dedicated by Bati and Eddie Jacobs in loving memory of
ז"ל Dr. Chuck Feldman
an exemplary model of dedication to family, community, and Torah education.
יהי זכרו ברוך*

דברים פרק ה פסוק יח

את הדברים האלה דבר יקנך אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף ויקתבם על שני לוחות אבנים ויתנם אלי:

תרגום אונקלוס

ית פתגמיה האלן מליל יי עם כל קהלכון בטורא מגו אישתא עננא ואמטתא קל רב ולא פסיק וכתבונן על תרין לוחי אבניא ויהבונן לי:

רש"י

ולא יסף - מתרגמינן ולא פסק כי קולו חזק וקיים לעולם. דבר אחר ולא יסף לא הוסיף להראות באותו פומבי:

מסכת תמורה דף טז ע"א

אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שנפטר משה רבינו לגן עדן, אמר לו ליהושע: שאל ממני כל ספיקות שיש לך! אמר לו: רבי, כלום הנחותיך שעה אחת והלכתי למקום אחר? לא כך כתבת בי (שמות ל"ג) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל? מיד תשש כחו של יהושע, ונשתכחו ממנו שלש מאות הלכות, ונולדו לו שבע מאות ספיקות, ועמדו כל ישראל להרגו. אמר לו הקב"ה: לומר לך אי אפשר, לך וטורדן במלחמה, שנאמר (יהושע א') ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמר ה' וגו'. במתניתין תנא: אלף ושבע מאות קלין וחמורין, וגזירות שוות, ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה. אמר רבי אבהו: אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו, שנאמר - (יהושע ט"ו) וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב (הקטן ממנו) [ויתן לו את עכסה בתו לאשה]. ולמה נקרא שמה עכסה - שכל הרואה אותה כועס על אשתו.

מסכת מנחות דף כט ע"ב

אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבש"ע, מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפניו: רבש"ע, הראהו לי, אמר לו: חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כחו; כיון שהגיע לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו: רבי, מנין לך? אמר להן: הלכה למשה מסיני, נתיישבה דעתו. חזר ובא לפני הקב"ה, אמר לפניו: רבונו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה עיני? אמר לו: שתוק, כך עלה במחשבה לפני.

ויקרא פרק יג פסוק לז

ואם בעינינו עמד הנתק וישער שחור צמח בו נרפא הנתק טהור הוא וטהרו הכהן:

אור החיים

וראיתי ליישב מאמרי רבותינו ז"ל (ויק"ר כב א) שאמרו שלא היה דבר שלא נמסר למשה בסיני ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ואמרו

במקום אחר (במדב"ר יט ו) כי רבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה כאומרו הדברים עשיתים אעשה לא נאמר וכו' יעוין שם דבריהם, וכן כמה מאמרים שדומים לזה: ונראה כי ישוב המאמרים הוא, כי הן אמת שכל דבר תורה נאמר למשה, ואין חכם יכול לדעת יותר ממה שידע משה, והגם שתצרף כל דורות ישראל מיום מתן תורה עד שתמלא הארץ דעה אין חידוש שלא ידעו משה, אבל ההפרש הוא כי משה נתן לו ה' תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והנה האדון ברוך הוא בחכמתו יתברך רשם בתורה שבכתב כל תורה שבעל פה שאמר למשה, אבל לא הודיע למשה כל מה שנתן לו בעל פה היכן הוא רמוז בתורה שבכתב, וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה שיישבו ההלכות שאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כולן יתנו להם מקום בתורה שבכתב, ולזה תמצא באו התנאים וחרבו תורת כהנים וספרי וכו', וכל דרשות בכתובים אינם אלא על פי ההלכות והלישום בתורת ה' תמימה שבכתב, ואחריהם ועד היום זו היא עבודת הקודש בני תורה לדייק המקראות וליישבם על פי המאמרים שהם תורה שבעל פה, וזו היא עבודת התורה הנקראת ארץ החיים: וענין זה לא נמסר למשה כולו לדעת כל תורה שבעל פה היכן היא כולה רמוזה בתורה שבכתב, ולזה אמרו ז"ל (שם) שדרש רבי עקיבא דרשות שלא ידעם משה, אין הכוונה שלא ידע משה עקרון של דברים הלא ממנו הכל אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, אלא שלא ידע סמיכתם ודיוקם היכן רמוזים בתורה, וזה לך האות מה שלפנינו שדרש הלל מהכתוב ההלכה שנאמרה למשה בעל פה, ולא גילה ה' למשה עיקרה בכתוב ובא הלל ודרשה, ודברים אלו נכונים הם:

ויקרא רבה - פרשה יג

[א] וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם רבי פנחס ורבי ירמיה פתח (משלי טו) אוזן שומעת תוכחת חיים וגו' אזן שומעת תוכחת חיים אלו בניו של אהרן בקרב חכמים תלין שהיו בצד המיתה זכו ונתייחד הדיבור אליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ד (ויקרא י) ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה, מהו דרוש דרש ב' דרישות א"ל אם שחטתם למה לא אכלתם אם לא הייתם עתידין לאכול למה שחטתם מיד ויקצוף על אלעזר ועל איתמר וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה א"ר הונא בשלשה מקומות כעס משה ונתעלמה ממנו הלכה ואלו הן בשבת ובכלי מתכות ואונן, בשבת מנין שנאמר (שמות טז) ויותרו אנשים ממנו וגו', כיון שכעס שכח לומר להם הלכות שבת אמר להם (שמות כ"ג) הוא אשר דבר ה' אכלוהו היום כי שבת היום לה', ובכלי מתכות מנין שנאמר (במדבר לא) ויקצוף משה על פקודי החיל וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה שכח לומר להם הלכות כלי מתכות וכיון שלא אמר משה אמר אלעזר הכהן תחתיו שנאמר (במדבר ל"א) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא אמר להם למשה רבי צוה ולא צוה, באונן מנין שנאמר ויקצוף על אלעזר ועל איתמר וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה שאונן אסור לאכול בקדשים, הנותרים לאמר רבי פנחס ור' יהודה ברבי סימון אמר להון אף אתון לא אשתריתון, וידבר אהרן אל משה בדיבור ענה כנגדו כדכתיב (בראשית מב) דבר האיש אדוני הארץ וגו' הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם אמר לו היום מתו בני והיום אקריב קרבן היום מתו והיום אוכל בקדשים מיד דרש אהרן ק"ו למשה ומה מעשר הקל אסור לאונן חטאת דחמיר אינו דין שיהא אסור באונן מיד וישמע משה וייטב בעיניו הוציא כרוז לכל המחנה ואמר אני טעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי אלעזר ידע את ההלכה ושתק איתמר ידע את ההלכה ושתק זכו ונתייחד הדיבור עליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ד וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם תני ר' חייא לאמר אליהם לבנים לאלעזר ואיתמר.

במדבר רבה - פרשה יט

[ו] ויקחו אליך פרה אדומה א"ר יוסי ברבי חנינא אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חקה דאמר רב הונא כתיב (תהלים עה) כי אקח מועד אני מישרים אשפוט וכתוב (זכריה יד) והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון וקפאון כתיב דברים המכוסין מכס בעולם הזה עתידים להיות צופים לעולם הבא כהדין סמיא דצפי דכתיב (ישעיה מב) והולכתי עורים בדרך לא ידעו וכתוב (ישעיהו מ"ב) אלה הדברים עשיתים ולא עזבתים אעשה אין כתיב כאן אלא עשיתים שכבר עשיתי לרבי עקיבא וחביריו דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו (איוב כח) וכל יקר ראתה עינו זה רבי עקיבא וחביריו, אמר רבי יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטלות ושלך קיימת.

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.